

DXXIX

En aquells temps en que tot just m'havien vestit amb pantalons llargs, quan la joventut encara no era política ni esportiva i el cantar i el ballar eren el senyal reeixit de la juvenesa, els estudiants de l'Institut de Barcelona comptàvem amb un element amic d'imponderable valor per als aldarulls (de quina bona fe!) que es produïen per tal d'avançar uns dies les festes nadalenques o per motius parells: L'element amic eren un grup d'orbs, una veritable orquestra de cinc músics, que el mateix desafinava una massurca, que enardia amb una marxa triomfal. Entre els cinc, el que tocava el violí era el més simpàtic i festiu; la seva faç immòbil, com la de tots els orbs, radiava bondat i simpatia, i malgrat laseva quarentena d'anys, era infantil i alegre com nosaltres.

D'aquelles anyades d'estudiant, hom en serva un record viu, agradós i melancònic, però confós, difuminat, poc precís per a puntualitzar els fets, sobretot els pertanyents a un altre ambient que el dels claustres universitaris. No podria ocórrer-m d'altre en voler precisar un succés que commogué tot Catalunya i, per tant, passaré per alt tota disquisició. El fet sigué l'atemptat contra Francesc Cambó. A l'endemà al matí, en arribar a l'Institut, els grups d'estudiants ja envaïen el passeig fronter amb l'edifici i els caps de brot comminaven per no assistir a l'aula. El mot d'ordre era el següent: protestar amb una xiulada que el nostre catedràtic, don Hermenegild Giner de los Rios, no hagués desaprovat el sudit atemptat en els diaris del matí.

S'organitzà la xiulada i s'ordenà a l'orquestra que simultanejés amb la tocada, allò del «no l'estiris, no l'arronxis...»

Peró el del violí afirmà seriós, com no l'havíem vist mai, que ell no ofenia el senyor Giner de los Rios de cap de les maneres. (Aprofito un incís per a retre homenatge a aquell cavaller excel·lent, model d'aristocràcia d'esperit i espill de virtuts cíviques). De totes maneres, en arribar el senyor Giner de los Rios hi hagué la gran xiulada, però l'orquestra restà. Muda, més, oh, imprudència estudiantil i eixelebrament juvenívoll! Els diaris

de la nit publicaven el repte del nostre mestre, a to amb la seva rectitud i honradesa. No cal dir que al dia següent la xiulada s'havia canviat en ovació xardorosa i l'orquestra executà una marxa triomfal fins llavors mai oïda per nosaltres: l'Himne d'en Riego.

Passaren els anys i l'orquestra dels orbs desaparegué de les contrades de l'Universitat, però aïlladament aní veient els seus diferents membres demanant almòina per les cantonades. El del violí no el vàreig perdre mai de vista i en la lluminosa tardadel 14 d'Abril del 1931 tocava en el seu lloc de costum i amb tota la passió i enardiment possibles aquell Himne d'en Riego. Bona recapta pel pobre músic, aquella tarda! Quina pluja de xavalla i de plata dins del seu barret capgirat a terra! Com un posseït, a l'ensem que tocava el llavors himne nacional, murmurava «Visca la República! Visca la República! El sentimentalisme (aquella emoció perfecte del 14 d'Abril del 1931), dominava les gents i del grup que envoltava l'orb del violí eixia una remor d'entusiasme que s'ajuntava amb el brogit, que cada vegada més puixant, muntava de la Rambla. El pobre músic no pogué contenir-se i, vehement, demanà que l'acompanyessin tan sols a Canaletes. «Allà, amb els meus, deia, que l'hora ja ha arribat!» Un grup de joves se l'emportaren.

¿Qui sigué el malvat, quina la mà criminal que afrontà aquella vellesa pobre, virtut i fruïció tan pures, enoblides pel dolor? Al cap de breus moments, l'orb arribava sol a Canaletes i els guardians de l'ordre se l'emportaven lligat. Al coll del músic algú hi penjà una cinta amb els colors de la bandera monàrquica.

No cal dir que el bon seny del comissari de policia a qui des d'aquí reverencio, el lliurà sense més dificultats.

Aquest quatre aniversari de la República no he vist l'orb del violí, però me l'imagino com els altres anys esgarrapant el dèbil instrument, fent-lo vibrar amb les notes de l'himne nacional, emocionat, radiant, amb entusiasme, amb ràbia, amb fe...!

L'ALTRE

Depuratiu Semís

Cura radicalment tota enfermetat de la pel
Grans, herpes, eccemes, psoriasis, picor,
desapareixen ràpidament davant l'acció
enèrgica d'aquest depuratiu

POSITARI A GRANOLLERS: FARMACIA GASSET

COMENTARI LINGÜÍSTIC

Els estralls dels castellanismes

L'altre dia parlàvem del greu que sap a alguns de no trobar en català un mot que tradueixi directament i exactament tal o tal mot castellà, i raonàvem com és d'injustificada la recança que senten per haver de cercar un mot d'expressió ben nostre però allunyat de la forma emprada pels castellans.

Aquesta tendència a calcar el castellà ens porta a errors d'expressió força condemnables. No es tracta ja de manllevar formes al castellà, sinó de dir cosa ben altra de la que volem dir pel fet de traduir del castellà d'una manera literal.

A les emissions radiofòniques, sobretot en les informacions de premsa de les nostres emissores, es cometen molts errors d'aquesta mena. El locutor rep la informació de les notícies de Madrid en castellà i les tradueix literalment. Per exemple, ha de traduir: «Esta mañana el señor Lerroux salió de la Presidencia y se dirigió al Ministerio de la Guerra, en donde recibió a los periodistas...» «Doncs, simplement, com que «salió», «se dirigió» i «recibió» en català s'expressen per «va sortir», «es va dirigir» i «va rebre», tradueix d'aquesta manera aquella informació: «El senyor Lerroux va sortir de la Presidència i es va dirigir al Ministeri de la Guerra, on va rebre els periodistes...» talment com si aquells actes no haguessin estat realitzats el matí del mateix dia que parla. Quan parla fora de la ràdio, el locutor, que és un català normal, dirà, per exemple: «Aquest matí he parlat amb en Jaume; l'he trobat a la Rambla i hem anat plegats fins a casa». Però si aquesta notícia l'hagués de transmetre com les de Madrid diria allò que mai no diu: «Aquest matí vaig parlar amb en Jaume; vaig trobar-lo... etc., etc.»

També hi ha un altre locutor, distingit escriptor, que usa molt sovint un «tota vegada que», còpia servil d'un castellà «toda vez que» en lloc de dir «puix que», o bé «ja que» o bé «per tal com», sense saber, pel que sembla, que «tota vegada que» en català vol dir «sempre que».

Es clar que ens costarà de bandejar del llenguatge les intrusions castellanes i del tot mai no ho aconseguirem; però amb una mica de bona voluntat podem fer una bona feina, tot netejant el camí a les generacions futures,

E. SARROCA

Granollerí: Subscriu-te a LA GRALLA

Granollerí: Anuncia a LA GRALLA